

Danuta Seroka

BRUCELOZA W 1994 ROKU

W roku 1994 zarejestrowano 63 przypadki brucelozy ludzi, zgłoszone w ramach prowadzonego przez Służbę Sanitarną nadzoru nad zawodowym narażeniem na zakażenie *Brucella abortus bovis* (tab. I).

Tabela I. Przypadki brucelozy ludzi zarejestrowane w Polsce w 1994 roku wg województw.

Województwo	Liczba przypadków
Białkopodlaskie	1
Bydgoskie	3
Gdańskie	1
Gorzowskie	7
Koszalińskie	1
Legnickie	9
Leszczyńskie	1
Lubelskie	1
Piłskie	1
Poznańskie	5
Skierniewickie	2
Słupskie	2*
Suwałskie	1
Toruńskie	2
Warszawskie	1
Zielonogórskie	25
Razem	63*

* W tym – 1 przypadek ostrej brucelozy importowany z Hiszpanii

Zgłoszone osoby reprezentują zawody związane z leczeniem i obsługą zwierząt oraz przetwórstwem tusz zwierzęcych (służba weterynaryjna, zootechnicy, oborowi, rolnicy, rzeźnicy). Dwie osoby należące do innych zawodów to: sprzedawca sklepowy oraz mechanik maszyn górniczych, który pracował okresowo za granicą.

Wśród 63 zgłoszonych osób, 61 pracowało w swoim zawodzie powyżej 15 lat; mogły więc zetknąć się z brucelozą bydła w okresie epizootii tej choroby w kraju lub w ramach jej zwalczania. Większość osób z tej grupy miała staż pracy 25 – 30 i powyżej lat; praktycznie – powojenne pokolenie lekarzy i techników weterynarii było w większości zakażone pałeczką *Brucella*. Tylko dwie osoby: wspomniany mechanik oraz 38 letni lekarz wet. miały staż pracy poniżej 15 lat (3 miesiące i 13 lat).

Tabela II. Przypadki brucelozy ludzi zarejestrowane w Polsce w 1994 roku według zawodu, płci i stażu pracy.

Grupy zawodowe	Płeć	Liczba osób o stażu pracy powyżej 15 lat	Łączna liczba zarejestrowanych przypadków (M+K)
Pracownicy służby weterynaryjnej	M	28	30
	K	1	
Pracownicy obsługi zwierząt	M	9	17
	K	8	
Pracownicy zakładów mięsnych	M	7	13
	K	6	
Rolnicy	M	1	1
Inne	K	1	2
Razem		61	63

M – mężczyźni; K – kobiety

W 1994 roku zgłoszono jeden przypadek świeżego zakażenia pałeczką *Brucella*, prawdopodobnie odmianą *melitensis*: trzydziestoletni mężczyzna, z zawodu mechanik maszyn górniczych pracował przy strzyżeniu owiec w Hiszpanii w okresie od 9 kwietnia do 6 lipca 1993 r. Zachorował 10 października 1993 r. z objawami zapalenia stawów, bólu głowy, mięśni i wysoką gorączką. Leczony ambulatoryjnie a następnie na oddziale zakaźnym szpitala w Słupsku został wypisany w lutym 1994 r. Odczyny serologiczne: odczyn zlepty (OA) dodatni w rozcieńczeniu 1:100, odczyn wiązania dopełniacza (OWD) – 1:10, odczyn Coombsa (C) – 1:200. Wyniki te są podane w tabeli III, w trzeciej grupie wyników badań serologicznych.

W dwóch przypadkach przewlekłej brucelozy nabytej w latach siedemdziesiątych, z utrzymującymi się ujemnymi wynikami odczynów AO i OWD, stwierdzono w 1994 r. obecność wątpliwego odczynu OA i dodatniego odczynu OWD. Wykluczono możliwość świeżego zakażenia pałeczką *Brucella*. Pozostałe osoby zarejestrowane w 1994 r. miały ujemne lub wątpliwe odczyny serologiczne a podejrzenie brucelozy podjęte na podstawie objawów klinicznych i wywiadu epidemiologicznego – potwierdzano dodatnim odczynem Burneta i Coombsa (tab. III, pierwsza i druga grupa wyników).

Powyższe dane stanowią potwierdzenie wcześniejszych wniosków, że rejestracja przypadków brucelozy w Polsce w 1994 r. nadal posiada charakter nadzoru nad chorobą zawodową i stanowi ocenę chorobowości nie zaś zapadalności na tę chorobę.

W związku z powyższym, Departament Zdrowia Publicznego M.Z. i O.S. ustalił nowe zasady nadzoru serologicznego nad brucelozą jako chorobą zawodową (pismo Departamentu z dnia 12.07.1994 nr ZPE-440-f-8-94 do wszystkich WSSE).

1. Wykonywanie badań serologicznych w kierunku brucelozy u ludzi ogranicza się do przypadków wynikających ze wskazań epidemiologicznych i epizootologicznych.

2. Badania serologiczne muszą być wykonywane nieodpłatnie:

a) w każdym przypadku kontaktu ludzi z bydłem zakaźnym brucelozą,

Tabela III. Immunologiczne podstawy rozpoznawania brucelozy u ludzi w Polsce w 1994 roku.

Grupy uzyskanych wyników	Wyniki badań	Liczby zbadanych osób
I	OA(-) OWD(-)	29
	OA(-) OWD(-) B(+)	10
	B(+)	10
II	OA(+/-) OWD(-)	7
	OA(+/-) OWD(-) C(+)	2
	OA(+/-) OWD(-) B(+)	2
	OA(+/-) OWD(+)	1
	OA(-) OWD(+)	1
III	OA(+) OWD(+) C(+)	1*
Razem		63*

* 1 - przypadek importowany z Hiszpanii

OA - odczyn zlepný

OWD - odczyn wiązania dopełniacza

B - odczyn Burneta

C - odczyn Coombsa

(+) - dodatni

(+/-) - wątpliwy

(-) - ujemny

b) w celach diagnostycznych u ludzi w przypadkach podejrzanych o zakażenie brucelozą.

3. Należy stworzyć możliwość prowadzenia prospektywnych badań serologicznych lekarzy i techników weterynaryjnych, którzy podjęli praktykę lekarską na terenach wiejskich począwszy od 1990 roku.

4. W związku z powyższym traci moc pismo Departamentu Inspekcji Sanitarnej z dnia 18 marca 1986 r. (ES-4410-A-1-86) w zakresie dotyczącym badań profilaktycznych, natomiast utrzymuje się zgłaszalność brucelozy na formularzu Mz-56 w podziale na zachorowania ogółem - w tym świeże zakażenia.

5. Należy przyjąć zasadę, że świeże zakażenia brucelozą zgłasza się natychmiast w meldunku opisowym w formie nadającej się do opublikowania w załącznikach do dwutygodniowych sprawozdań z zachorowań na choroby zakaźne i inwazyjne.

6. W istniejącej sytuacji zbędne jest dalsze prowadzenie sprawozdawczości z wykonywania masowych badań seroepidemiologicznych w kierunku brucelozy u ludzi.

7. W przypadku stwierdzenia brucelozy u zwierząt oraz podejrzenia lub stwierdzenia świeżego zakażenia pałeczką *B. abortus* u ludzi obowiązują ustalenia zawarte w Zarządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Rolnictwa z dnia 24 kwietnia 1964 r. (Mon. Pol. nr 34, poz. 154) w zakresie dotyczącym wymiany informacji oraz opracowania ogniska pod względem epidemiologiczno-epizootologicznym.

8. Wprowadzenie ograniczeń w wykonywaniu badań seroepidemiologicznych w kierunku brucelozy nie może mieć wpływu na dostępność badań niezbędnych do celów diagnostycznych w dotychczasowym zakresie przy użyciu odczynów aglutynacji, aglutynacji z 2-merkaptoetanołem, koaglutynacji, odczynu Coombsa oraz odczynu wiązania dopełniacza.